

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

Doel:

Bij de gasten in het Hospice Zutphen zijn er drie situaties mogelijk m.b.t. het medicatiebeheer en de overdracht van medicatiegegevens. Het gaat om de volgende situaties:

- a. de medicatie is geheel in eigen beheer van de gast
- b. de medicatie wordt aangereikt of toegediend door een verpleegkundige van de organisatie.
- c. het beheer van de medicatie is geheel overgedragen aan het Hospice Zutphen & Thuiszorg Groot Gelre.

In deze procedure worden de verantwoordelijkheden en bevoegdheden beschreven van de organisatie en de gast op het gebied van het medicatiebeheer en de overdrachtgegevens in de drie verschillende situaties.

Reikwijdte:

- d. Dit protocol is van toepassing op de gasten en verpleegkundige van Hospice Zutphen & Thuiszorg Groot Gelre in de thuissituatie.

a. De gast heeft de medicatie in eigen beheer

De gast is zelf verantwoordelijk voor:

- De afspraken en de contacten met arts, apotheker en andere betrokkenen.
- Het geven van de juiste informatie over het gebruik van de medicatie en eventuele zelfzorgmedicatie en over relevante leefgewoonten.
- Het beheer en gebruik van de voorgeschreven medicatie en zelfzorgmedicatie.

Bij een consult met een andere voorschrijver is de gast zelf verantwoordelijk voor:

- Het beschikbaar hebben van het eigen medicatieoverzicht (indien de gast niet hierover beschikt, vraagt hij dit na bij huisarts of apotheker.
- Het beschikbaar hebben van het actuele doseerschema van de trombosedienst (indien van toepassing).

Bij een gast met medicatie geheel in eigen beheer, heeft de verpleegkundige geen taak of verantwoordelijkheid in het kader van de overdracht van medicatiegegevens.

In de medicatie map wordt vastgelegd dat de gast de medicatie geheel in eigen beheer heeft, de afspraken worden vastgelegd en door gast ondertekend.

Beoordeling eigen beheer:

De coördinator/verpleegkundige is verantwoordelijk voor:

- Het bij de intake/het in zorg komen van de gast, bespreken, beoordelen en vastleggen van het eigen beheer.
- Het bespreken/beoordelen van het eigen beheer van de verschillende geneesmiddelen met de gast.
- De coördinator/verpleegkundige maakt gebruik van het instrument voor het beoordelen eigen beheer van medicatie
- Indien de coördinator/verpleegkundige van oordeel is dat de gast niet (meer) in staat is tot eigen beheer, maakt de zorgcoördinator/verpleegkundige hierover duidelijke afspraken met de gast.
- De resultaten n.a.v. de bespreking wordt vastgelegd in de gastenmap.

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

b. De medicatie wordt aangereikt of toegediend door een verpleegkundige

Het is van belang dat de coördinator/verpleegkundige duidelijke afspraken maakt met de gast over de taakverdeling en bijbehorende verantwoordelijkheden, gebaseerd op het medicatiebeleid van de organisatie. De coördinator/verpleegkundige legt dit ook vast in de medicatie map en laat het ondertekenen door de gast.

Indien de gast alleen hulp nodig heeft bij het toedienen van (bepaalde) medicatie is de gast zelf verantwoordelijk zoals beschreven onder situatie **a. De gast heeft de medicatie geheel in eigen beheer.**

Voor de onderdelen waarvoor de gast geheel zelf verantwoordelijk is, onderhoudt de gast zelf het contact met arts, apotheker en andere betrokkenen en is de gast zelf verantwoordelijk voor het geven van de juiste relevante informatie.

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

c. De gast heeft de medicatie geheel overgedragen aan het Hospice Zuthpen & Thuiszorg Groot Gelre

Bij een gast die in het Hospice verblijft en die het beheer van de medicatie heeft overgedragen aan het Hospice Zuthpen & Thuiszorg Groot Gelre, is de verpleegkundige verantwoordelijk voor:

- het beheer van de medicatie
- het toedienen van de medicatie
- het toezicht houden op een juist gebruik hiervan.

Dit betekent dat de coördinator/verpleegkundige een verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van de overdracht van toedienggegevens met betrekking tot de medicatie van de gast.

De richtlijn *Overdracht van medicatiegegevens in de keten* (2008) stelt dat de thuiszorg verantwoordelijk is voor:

- het nagaan of bij de gast een recente toedienlijst van de apotheek aanwezig is.
- de toedienregistratie van de medicatie.
- het meegeven van (een kopie van) de toedienlijst met de gast bij een consult met een andere voorschrijver dan de huisarts (bijvoorbeeld in de polikliniek of bij de GGZ), bij opname in een zorgorganisatie.
- het vastleggen van de afspraken in een aparte overeenkomst: overnemen beheer medicatie.

Overdracht van medicatiegegevens

Bij de overdracht van medicatiegegevens zijn drie verschillende situaties te onderscheiden:

1. De gast komt in zorg
2. De gast is in zorg
3. De gast gaat uit zorg

In elke situatie zijn er specifieke taken bij de overdracht van medicatiegegevens.

Hieronder wordt per situatie de taken van de verpleegkundigen aangegeven.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen taken voor de coördinator en verpleegkundigen van de thuiszorg (indien van toepassing).

Situatie 1: De gast komt in zorg

Voor een gast die in zorg komt, maakt de coördinator afspraken over de zorg die de thuiszorgorganisatie gaat verlenen.

Indien er sprake is van (deels) overgedragen beheer gaat de coördinator/verpleegkundigen bij de intake na welke hulp de gast nodig heeft bij het gebruik van de medicatie en bij welke geneesmiddelen die zorg nodig is.

De coördinator/verpleegkundige maakt afspraken over het beheer van de medicatie met de gast en spreekt deze afspraken door met de gast (mantelzorg), zodat ze helder zijn voor alle partijen. Vervolgens legt de coördinator/verpleegkundige deze afspraken vast in de medicatie map. Vergeet niet (in overleg met de gast/mantelzorg) huisarts en apotheker hierover (schriftelijk) te informeren.

Taken van de coördinator/verpleegkundige bij een gast die in zorg komt

- Bij ontslag van de gast uit een zorgorganisatie: vragen naar de verpleegkundige overdracht, de toedienlijst en naar eventuele bijzonderheden en deze zorgvuldig doorlezen.
- Maken van duidelijke afspraken met de gast. Om welke geneesmiddelen gaat het? Welke taken neemt de verpleegkundige over? Welke niet?

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

- Informeren naar het eventueel zelfstandig beheer en gebruik van de overige medicatie. Adviseer de gast zelfzorgmedicatie te melden aan arts en apotheker.
- Vastleggen van de overname van beheer in de medicatie map (met bijbehorende zorgovereenkomst die de gast ondertekent).
- Zo nodig regelen van het uitvoeringsverzoek van de huisarts (bij voorbehouden handelingen).
- Vragen van toestemming aan de gast om betrokken verpleegkundige te informeren en hen op de hoogte stellen dat de gast in zorg is bij de thuiszorg.
- Zorg dragen voor de aanwezigheid van de medicatie, de toedienlijst van de apotheek en - indien van toepassing - een doseringsschema van de trombosedienst/pijnpoli.
- Zorgen dat er altijd maar één toedienlijst in het dossier aanwezig is. Van oude toedienlijsten moet – in een oogopslag - duidelijk zijn dat zij niet actueel zijn. Maak duidelijk onderscheid tussen archief en werkdossier. **De toedienlijst moet 2 jaar bewaard worden.**
- Signaleert evt. ondeugdelijke opslag en bespreekt dit met de gast.
- Signaleert en bespreekt met de gast als er veel voorraad is.
- Bewaart meegeleverde bijsluiters in de medicatielade van de gast.
- Signaleert tijdig de noodzaak van bijstellen/herhaalrecepten en regelt dit.
- Maken van afspraken met onder andere de trombosedienst over het doseringsschema en het onderhouden van contact. Leg deze afspraken vast!

Verantwoordelijkheid Hospice Zutphen & Thuiszorg Groot Gelre

- Zorgen dat er organisatiebreed duidelijke afspraken zijn met arts en apotheker over het bestellen en afleveren van de medicatie en actuele toedienlijsten en het onderhouden van contacten.

Situatie 2: de gast is in zorg

De coördinator/verpleegkundige heeft met de gast afspraken over de zorg rond de medicatie gemaakt. Deze zijn vastgelegd.

Taken van de verpleegkundige bij een gast die in zorg is

- Geven van de juiste medicatie in juiste dosis op de juiste wijze op de juiste tijd aan de gast.
- Aftekenen per medicatie op de toedienlijst als medicatie is toegediend. Verantwoorden als de medicatie niet is toegediend of ingenomen.
- Extra alert zijn op 'zonodig' medicatie, wijzigingen in medicatie en medicatie op afwijkende tijden.
- Bij twijfel over voorgeschreven medicatie, altijd contact op nemen met apotheek en/of arts. Waar nodig dubbele controle toepassen, volgens afspraken binnen het Hospice Zutphen & Thuiszorg Groot Gelre.
- Werken bij voorbehouden en risicovolle handelingen op basis van een uitvoeringsverzoek van de arts.
- Signaleren van problemen bij het medicatiegebruik van de gast en zonodig actie hierop ondernemen in overleg met de gast.
- Signaleert en registreert werking en evt. bijwerkingen in de gasten map.
- Adviseert de gast bijwerkingen te melden aan de arts, of meldt het, in overleg met de gast, zelf.
- Melden van incidenten volgens afspraken binnen het Hospice Zutphen & Thuiszorg Groot Gelre
- .

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

Aanvullende taken van een coördinator/verpleegkundige bij een gast die in zorg is

- Zorg dragen voor het aanleveren van (een kopie van) de actuele toedienlijst aan andere zorgverleners- bijvoorbeeld bij een (poliklinisch) consult aan arts of tandarts.
- Onderhouden van het contact met arts, apotheek en trombosedienst in overleg met de gast of mantelzorger (met instemming van de gast)

Situatie 3: de gast gaat uit zorg

Er zijn verschillende scenario's voor de gast, die uit zorg gaat. De taken worden per situatie besproken.

Taken van coördinator/verpleegkundige bij een gast die uit zorg gaat

a. De gast gaat over van het Hospice & Thuiszorg Groot Gelre naar een andere zorgorganisatie of naar huis

In dit geval is er sprake van overdracht van medicatiegegevens.

De coördinator/verpleegkundige:

- zorgt - zo snel mogelijk - voor het aanleveren van de actuele toedienlijst aan andere organisatie door het toevoegen van (een kopie van) de toedienlijst bij de zorgoverdracht.
- spreekt met de gast af wie de huisarts, apotheek en - indien van toepassing - de trombosedienst over de nieuwe situatie informeert.
- spreekt de nieuwe situatie door met de gast en draagt de bijbehorende verantwoordelijkheden duidelijk over aan de gast zelf.

b. De gast overlijdt

Dan is er vanzelfsprekend geen sprake van overdracht van medicatiegegevens.

Alle betrokkenen worden op de hoogte gesteld over het overlijden van de gast.

Alle gegevens van de gasten worden volgens wet- en regelgeving bewaard.

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

Definities

GDS_ Geneesmiddelen Distributie Systeem

Dit kan zijn een Baxter systeem of andere vormen waarbij de medicatie is uitgezet door een daartoe bevoegd en bekwaam persoon.

Aanreiken medicatie (A)

Het medicijn wordt aangereikt aan de gast uit originele verpakking of GDS. Wanneer het medicijn wordt aangereikt vanuit een GDS mag dit door niveau 2 worden uitgevoerd.

Wanneer het medicijn uit de originele verpakking wordt aangereikt is de handeling voorbehouden aan niveau 3,4 of 5.

De medicijnen worden "aangereikt" als de gast niet in staat is om zelf de medicijnen te pakken. De gast controleert het soort medicijn, de dosering, het tijdstip en de wijze van toediening. Dit kan met het door de apotheek geleverde toedienschema en toedienlijst.

Toedienen van medicijnen (T)

Toedienen van medicijnen doet de verpleegkundige/verzorgende als de gast niet zelf de verantwoordelijkheid kan dragen voor inname ervan volgens voorschrift en slechts aanreiken niet voldoende garantie geeft dat de gast de medicatie binnenkrijgt. Hierbij moet gedacht worden aan toedienen waarbij fijnmalen is geïndiceerd en alle toedieningsvormen van medicatie waardoor de betreffende medicatie niet kan worden opgenomen in het GDS of de toedieningsvorm een voorbehouden of risicovolle handeling met zich mee brengt.

De medicijnen worden toegediend volgens de gegevens van het toedienschema en de toedienlijst. Altijd dient controleerbaar te zijn welke medicijnen worden toegediend.

Volledig beheer van medicijnen (VB)

Situatie waarin het Hospice Zuthpen & Thuiszorg Groot Gerle/verpleegkundige naast aanreiken en toedienen verantwoordelijk is voor bestelling, beheer, bewaren, overdracht en communicatie met arts en apotheker. Deze vorm van zorg dient in een aparte overeenkomst (zorgovereenkomst/zorgarrangement) met de gast te worden vastgelegd.

Toedienlijst

Lijst die uitsluitend wordt aangeleverd door de apotheek waarop de verpleegkundiges aangeven dat medicatie is aangereikt of toegediend.

Dubbele controle van medicatie

Medicatie wordt dubbel gecheckt. In geval van het GDS is de verpleegkundige degene die de tweede check uitvoert en kijkt of de inhoud overeenstemt met het medicatie overzicht.

Daarnaast kijkt de verpleegkundige of etiket toedienlijst overeenstemt met GDS en of de beschrijving van de medicatie overeenkomt met de inhoud van het GDS (eerste check is de leverancier van het GDS) In geval van medicatie die niet in de GDS is opgenomen is een dubbele check door de gast mogelijk mits er geen mentale of visuele beperking bestaat. Ook de mantelzorger, familielid of buurvrouw kan de 2^e check uitvoeren. Wanneer er geen persoon voor de dubbele check aanwezig is kan de verpleegkundige contact opnemen met een collega en d.m.v. mobiele telefoon de dubbele check mogelijk maken. Wanneer dit niet mogelijk is wordt met de apotheker nagegaan wat een veilige oplossing is en welke medicijn risicovol zijn en welke minder risico's met zich meebrengen. (protocol Vilans)

Bij een dubbelcheck van risicovolle medicatie moet er gebruik gemaakt worden van een dubbel check door niveau 4. (zie bijlage 3.Medicatielijst risico geneesmiddelen)

Zelfzorgmedicatie

Is een eenvoudig medicijn dat zonder recept verkocht mag worden, denk aan bijv. pijnstillers, hoestdranken.

Concept Protocol medicatiebeheer en overdracht medicatiegegevens

Voor verdere informatie zie protocollen voorbehouden, risicovolle en overige handelingen van Vilans.